

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ Α ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ – ΕΝΟΤΗΤΑ ΠΕΜΠΤΗ: ΘΕΑΤΡΟ ΚΑΙ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΣ

ΚΕΙΜΕΝΟ Α:[Όταν έπαιζα τη «Μήδεια»] – ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΟ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟ: χρονική βαθμίδα και ποιόν ενέργειας.

Λοιπόν, λέγαμε πως η Ασπασία Παπαθανασίου ήταν η πρωταγωνίστρια. Εκτός από την Ηλέκτρα έπαιζε και τη Μήδεια. Αν θυμάμαι καλά, είχε κάποιο έλκος στο στομάχι και δεν άντεχε κάθε βράδυ να πρωταγωνιστεί. Έπρεπε να ξεκουράζεται. Γι αυτό ο Ροντήρης αποφάσισε να παίζω και εγώ τη Μήδεια. Με τρόμαξε η απόφασή του. Ταξιδεύαμε, κάναμε πρόβες τα πρωινά στα άδεια θέατρα, μελετούσα τον ρόλο μου στο πούλμαν, στο τρένο, στο ξενοδοχείο, ο Γιάννης Βόγλης με βοηθούσε, μου κρατούσε το κείμενο, όταν ξάπλωνα στο κρεβάτι μουρμούριζα τη Μήδεια, την έβλεπα στον ύπνο μου, τότε εφιαλτική, τότε δοξαστική, ξυπνούσα, πλενόμουν, ντυνόμουν και πάσχιζα να' μαι Μήδεια καθημερινής ζωής, για να προσγειωθώ.

Την πρώτη φορά που την έπαιξα, δεν θυμάμαι σε ποια πόλη, έλεγα πως θα λιποθυμήσω πάνω στη σκηνή πριν προλάβω να γίνω μητροκτόνος. Κι όταν επιτέλους κατάφερα ν' αγκαλιάσω τα παιδιά μου, αποφασισμένη πως θα τα σκότωνα, με σπαραγμό μητέρας τα μοιρολογούσα κλαίγοντας γοερά: «Παιδιά μου, εγώ θα σας γεννήσω που σας σκότωσα!». Δεν γκρεμίστηκε το θέατρο, μια και οι θεατές δεν καταλάβαιναν ελληνικά, μόνο οι κοπέλες του χορού γύρισαν το κεφάλι τους προς τα μέσα για να γελάσουν. Τέλος πάντων...

Ζωρζ Σαρή, Τότε..., εκδόσεις Πατάκη, 2004

Ερωτήσεις εμπέδωσης και προέκτασης

1. Σε ποιο είδος ανήκει το κείμενο (αφηγηματικό, περιγραφικό ή επιχειρηματολογικό); Αιτιολογήστε την επιλογή σας με τα κατάλληλα αποδεικτικά στοιχεία από το κείμενο.
2. Τοποθετήστε πλαγιότιτλους στις δύο παραγράφους και καταγράψτε σύντομα το περιεχόμενο του κειμένου.
3. «Δεν γκρεμίστηκε το θέατρο, μια και οι θεατές δεν καταλάβαιναν ελληνικά, μόνο οι κοπέλες του χορού γύρισαν το κεφάλι τους προς τα μέσα για να γελάσουν»: χωρίστε το ονοματικό και το ρηματικό μέρος της πρότασης του κειμένου.
4. Ταξιδεύαμε, κάναμε πρόβες τα πρωινά στα άδεια θέατρα, μελετούσα τον ρόλο μου στο πούλμαν, στο τρένο, στο ξενοδοχείο: θυμηθείτε ποιον τρόπο σύνδεσης έχουμε στην παραπάνω πρόταση του κειμένου.
5. Κυκλώστε τις λέξεις που παραπέμπουν στο θέατρο και προσπαθήστε να συνθέσετε μια παράγραφο με θεματική: «ο πρώτος μου ρόλος στο δημοτικό ».
6. Προσεγγίστε την κ. Μούρα και πάρτε μία συνέντευξη αφού πρώτα καταρτίσετε ένα ερωτηματολόγιο με ερωτήματα που αφορούν τις δυσκολίες που αντιμετωπίζει στην οργάνωση ενός θεατρικού έργου, πώς επιλέγει τους ηθοποιούς και το σενάριο του έργου, τι προϋποθέσεις χρειάζονται για τη σκηνοθεσία και τα σκηνικά.
7. Εντοπίστε τα ρήματα της πρώτης παραγράφου και τοποθετήστε τα στον ακόλουθο πίνακα, αφού συμβουλευτείτε πρώτα τον παρακάτω πίνακα:

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ Α ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ – ΕΝΟΤΗΤΑ ΠΕΜΠΤΗ: ΘΕΑΤΡΟ ΚΑΙ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΣ

Ποιόν ενέργειας	Χρονική βαθμίδα		
	Παρόν	Παρελθόν	Μέλλον
Μη συνοπτικό	Ενεστώτας	Παρατατικός	Εξακολουθητικός μέλλοντας
	Γράφω	Έγραφα	Θα γράφω
Συνοπτικό		Αόριστος	Συνοπτικός μέλλοντας
		Έγραψα	Θα γράψω
Συντελεσμένο	Παρακείμενος	Υπερσυντέλικος	Συντελεσμένος μέλλοντας
	Έχω γράψει	Είχα γράψει	Θα έχω γράψει

[illegible]

ΚΕΙΜΕΝΟ Β – ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΟ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟ: φωνή και διάθεση ρημάτων

«Όταν **ανακάλυψα** το θέατρο και τον κινηματογράφο για πρώτη φορά σε ηλικία 15 ετών, **συνειδητοποίησα** ότι αυτό το επάγγελμα και μόνον ήθελα να κάνω: σκηνοθεσία. Ήθελα να γίνω ο διοργανωτής πίσω από το θέαμα. Αυτό που με τράβηξε ήταν η δύναμη της εικόνας και δευτερευόντως πώς θα κάνω τους ηθοποιούς να μεταφέρουν αυτό το στοιχείο. Και αυτή ακριβώς είναι η μαγεία του επαγγέλματος: πώς δηλαδή να **διηγηθούμε** ιστορίες μέσω των εικόνων και των ηθοποιών». Αυτό δήλωσε ο Γάλλος σκηνοθέτης Patrice Chéreau στη συνέντευξη Τύπου που έδωσε στο πλαίσιο του 46ου Φεστιβάλ Κινηματογράφου Θεσσαλονίκης.

Μιλώντας για τις δυσκολίες που συνάντησε στη δουλειά του καθώς και για το πώς **ξεπέρασε** τους φόβους και τις αμφιβολίες που προέκυψαν από αυτές, ο κ. Chereau είπε χαρακτηριστικά: «Στην ηλικία των 19 ετών δεν έχουμε αμφιβολίες. Στα 60 μας, ναι, υπάρχουν ενδοιασμοί, όχι όμως στα 19. Σ' αυτήν την ηλικία μάς διακατέχει μια δύναμη αυτόνομη, αυταρχική, ακόμη και τυραννική. **Ένωθα** ότι θέλω να κάνω αυτό το

Επιμέλεια: Ρούσου Σοφία

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ Α ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ – ΕΝΟΤΗΤΑ ΠΕΜΠΤΗ: ΘΕΑΤΡΟ ΚΑΙ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΣ

επάγγελμα, να παράγω εικόνες. Κι έτσι ζούσα μια διπλή ζωή. Το απόγευμα **ασχολιόμουν** με το θέατρο και το βράδυ σπούδαζα στο καλύτερο πανεπιστήμιο, τη Γαλλική Ταινιοθήκη, όπου έβλεπα διάφορες ταινίες και **ρουφούσα** τον παγκόσμιο κινηματογράφο. Οι ενδοιασμοί και οι αμφιβολίες ήρθαν αργότερα. Βεβαίως αυτά τα στοιχεία υπάρχουν για κάθε παραγωγή, για κάθε θέαμα ξεχωριστά. Και ακριβώς αυτές οι αμφιβολίες με οδήγησαν στην ανάγκη να κάνω περισσότερο κινηματογράφο παρά θέατρο. Η διαδικασία αυτή άλλαξε τη ζωή μου, ήταν κάτι που το επιθυμούσα πάντα και τελικά μόλις τώρα το κατάφερα».

Ο Patrice Chéreau **αναφέρθηκε** εκτενώς στις διαφορές ανάμεσα στο θέατρο και τον κινηματογράφο: «Πιστεύω ότι είμαι ένας από τα ελάχιστα μέλη μιας πολύ κλειστής λέσχης που κάνουν και τα δύο είδη. Στα νιάτα μου τα πρότυπά μου ήταν ο Μπέργκμαν, ο Καζάν, ο Ουέλς, ο Κασσαβέτης, δημιουργοί που ασχολήθηκαν και με το θέατρο και με τον κινηματογράφο. Και το ερώτημα πάντα ήταν αν υπάρχει διαφορά ανάμεσα στα δύο είδη. Ωστόσο, το πραγματικό ερώτημα που **κρύβεται** πίσω απ' αυτήν την ανησυχία είναι αν μπορούμε τελικά να **κάνουμε** και τα δύο είδη. Πιστεύω, όμως, βαθύτατα ότι πρόκειται στην ουσία για το ίδιο επάγγελμα: να διηγείσαι ιστορίες με διαφορετικά εργαλεία, αλλά πάντα μέσω των ηθοποιών. Και αυτό είναι που μ' αρέσει να κάνω. Είμαι πεπεισμένος, λοιπόν, ότι πρόκειται για το ίδιο επάγγελμα». (πηγή: δελτίο τύπου Φεστιβάλ Θεσσαλονίκης)

Ερωτήσεις εμπέδωσης και προέκτασης

1. Ποιο είναι το κεντρικό πρόσωπο του κειμένου; Σε τί πρόσωπο μιλάει και γιατί; Τι προσφέρει η επιλογή του προσώπου στο κείμενο; Προσπαθήστε κατόπιν να μεταφέρετε τον ευθύ λόγο της πρώτης παραγράφου σε πλάγιο κάνοντας τις κατάλληλες αλλαγές.
2. Τοποθετήστε ένα πλαγιότιτλο σε κάθε παράγραφο και κατόπιν προβείτε στην καταγραφή της περίληψης του κειμένου.
3. Εντοπίστε τα δομικά στοιχεία της τελευταίας παραγράφου.
4. Η πρώτη παράγραφος του κειμένου αναπτύσσεται με επιχειρηματολογία. Αντιγράψτε τις προτάσεις που αιτιολογούν την επιλογή του επαγγέλματος του γάλλου σκηνοθέτη στον ακόλουθο πίνακα:

Προτάσεις κειμένου – επιχειρήματα επιλογής του επαγγέλματος

5. Υπογραμμίστε στη δεύτερη παράγραφο τα επίθετα δηλώνοντας ταυτόχρονα τη λέξη που προσδιορίζουν.
6. Αφηγηθείτε την υπόθεση μια θεατρικής παράστασης ή μιας κινηματογραφικής ταινίας που παρακολουθήσατε. Παρουσιάστε στους συμμαθητές σας τους λόγους που σας άρεσε προτρέποντας τους να τη δουν και εκείνοι. (σε μορφή διαλόγου ή σε αφηγηματικό κείμενο με τη μορφή επιστολής ή σε μορφή podcast ή επιλέγοντας μικρά αποσπάσματα από την ταινία ή τη θεατρική παράσταση και εξηγώντας τους λόγους που την επιλέξατε).

Επιμέλεια: Ρούσου Σοφία

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ Α ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ – ΕΝΟΤΗΤΑ ΠΕΜΠΤΗ: ΘΕΑΤΡΟ ΚΑΙ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΣ

Πώς βρίσκουμε σε ποια φωνή ανήκει ένα ρήμα;

- Στην **ενεργητική** φωνή ανήκουν όσα ρήματα έχουν στο α' ενικό του ενεστώτα κατάληξη **-ω**
- Στην **παθητική** φωνή ανήκουν όσα ρήματα έχουν κατάληξη στο α' ενικό του ενεστώτα σε **-μαι**.

Πως βρίσκουμε σε ποια συζυγία ανήκει το ρήμα;

ΦΩΝΗ	Ενεργητική -ω			Παθητική -μαι		
ΣΥΖΥΓΙΑ	α'	β'		α'	β'	
ΤΑΞΗ		α'	β'		α'	β'
ΚΑΤΑΛΗΞΕΙΣ	-ω γράφω	-άω, -ώ αγαπάω, -ώ	-ώ μπορώ	-ομαι λέγομαι	-ιέμαι αγαπιέμαι	-ούμαι οδηγούμαι

Πώς βρίσκουμε σε ποια διάθεση είναι το ρήμα;

- **Διάθεση** είναι μια ιδιότητα του ρήματος με την οποία φαίνεται αν το υποκείμενο ενεργεί ή δέχεται μια ενέργεια ή βρίσκεται σε μια κατάσταση.
- Πόσες και ποιες είναι οι διαθέσεις;
Οι διαθέσεις στα Νέα Ελληνικά, αλλά και στα Αρχαία, είναι τέσσερις (4): η **ενεργητική**, η **παθητική**, η **μέση** και η **ουδέτερη**.

Ενεργητική διάθεση	Ο γεωργός οργώνει το χωράφι	Το υποκείμενο ενεργεί και η ενέργεια πηγαίνει κάπου αλλού
Παθητική διάθεση	Το χωράφι οργώνεται από το γεωργό	Το υποκείμενο δέχεται μια ενέργεια από κάποιον άλλο
Μέση διάθεση	Η Ελένη ντύνεται	Το υποκείμενο ενεργεί και η ενέργεια επιστρέφει στο ίδιο
Ουδέτερη διάθεση	Ο Νίκος βαριέται	Το υποκείμενο βρίσκεται σε μια κατάσταση

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ Α ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ – ΕΝΟΤΗΤΑ ΠΕΜΠΤΗ: ΘΕΑΤΡΟ ΚΑΙ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΣ

7. Βρείτε τη φωνή, τη διάθεση και τη συζυγία των ρημάτων που είναι έντονα υπογραμμισμένα στον πίνακα συμπληρώνοντας τον πίνακα που ακολουθεί: (συμβουλευτείτε τη θεωρία που υπάρχει στον πίνακα)

Ρήματα	Ενεργητική φωνή	Παθητική φωνή	Ενεργητική διάθεση	Παθητική διάθεση	Μέση διάθεση	Ουδέτερη διάθεση	Συζυγία και τάξη
Ανακάλυψα							
Συνειδητοποίησα							
Διηγηθούμε							
Ξεπέρασε							
Ένωθα							
Ασχολιόμουν							
Ρουφούσα							
Αναφέρθηκε							
Κρύβεται							
Κάνουμε							

ΚΕΙΜΕΝΟ Γ – ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΟ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟ: συνδετικά ρήματα

Α.Η πρώτη δημόσια προβολή κινούμενων εικόνων από τους αδελφούς Auguste και Louis Lumière έγινε στο Παρίσι στις 28 Δεκεμβρίου 1895. Αυτή **θεωρείται** η ημερομηνία γέννησης του κινηματογράφου. Σχεδόν έναν χρόνο αργότερα, στις 28 Νοεμβρίου 1896, πραγματοποιήθηκε στην Αθήνα η πρώτη κινηματογραφική προβολή που απευθυνόταν σε επιστήμονες και δημοσιογράφους.

Από τότε μέχρι σήμερα, στην Ελλάδα και σε ολόκληρο τον κόσμο, ο κινηματογράφος άλλαξε ριζικά τη διασκέδαση και την ψυχαγωγία των ανθρώπων. Επίσης, καθώς με το πέρασμα του χρόνου αναδείχθηκε στη λεγόμενη *έβδομη τέχνη*, άσκησε μεγάλη επιρροή σε μία από τις βασικές, με πολύ μακρά ιστορία πριν από την εμφάνισή του, τέχνες, τη λογοτεχνία, αλλά και ανέπτυξε αμφίδρομες σχέσεις μαζί της (<https://selidodeiktes.greek-language.gr/lemmas/441>).

Β. Η Αντιγόνη **είναι** ίσως η δημοφιλέστερη τραγωδία του Σοφοκλή κι ένα από τα αριστουργήματα της αρχαίας ελληνικής δραματουργίας. **Διαδραματίζεται** στη Θήβα μετά την εμφύλια σύρραξη που οδήγησε στον θάνατο τα δύο αντίπαλα αδέλφια, τον Ετεοκλή και τον Πολυνείκη. Ο βασιλιάς Κρέων διατάζει όπως ο Ετεοκλής ταφεί με τιμές, αφήνοντας τον Πολυνείκη, ως εχθρό της Θήβας, άταφο. Η αδελφή όμως των δύο νεκρών, η Αντιγόνη, δεν **υπακούει** στην εντολή και αποφασίζει να τιμήσει με την πρέπουσα ταφή τον Πολυνείκη. **Συλλαμβάνεται** και οδηγείται στον Κρέοντα, που, τηρώντας τους νόμους της πολιτείας, την

Επιμέλεια: Ρούσου Σοφία

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ Α ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ – ΕΝΟΤΗΤΑ ΠΕΜΠΤΗ: ΘΕΑΤΡΟ ΚΑΙ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΣ

καταδικάζει σε θάνατο, γιατί τη θεώρησε παραβάτη της εντολής του
(<https://www.greekdramafest.com/el/antigoni-toy-sofokli-2023/>).

Ερωτήσεις εμπέδωσης και προέκτασης

1. Το κείμενο Α αναφέρεται στη σχέση του κινηματογράφου με τη λογοτεχνία. Γιατί πιστεύετε ότι η σχέση μεταξύ τους είναι αμφίδρομη;

2. Γνωρίζετε την Αντιγόνη; Ποιος την έγραψε; Ποιο είναι το μυθολογικό της περιεχόμενο; (ερευνητική εργασία – παρουσίαση, podcast, προβολή αποσπάσματος, επιλογή διαλογικού κομματιού και αναπαράσταση στην τάξη).
3. Επιλέξτε ένα θεατρικό ή κινηματογραφικό πρόσωπο που σας αρέσει και θαυμάζετε και παρουσιάστε το στην τάξη.
4. Εντοπίστε τα κατηγορούμενα και τα υποκείμενα των ακόλουθων ρημάτων του κειμένου (συμβουλευτείτε τον πίνακα που ακολουθεί).

Ρήματα	Υποκείμενο	Κατηγορούμενο
Θεωρείται		
Είναι		
Θεώρησε		

5. Στη σελίδα 93 του σχολικού βιβλίου απαντήστε στην ερώτηση 2α και 2β.

ΣΥΝΔΕΤΙΚΑ ΡΗΜΑΤΑ

Το κατηγορούμενο δίνει μια ιδιότητα στο υποκείμενο ή στο αντικείμενο μέσω του συνδετικού ρήματος. Συνεπώς, το συνδετικό ρήμα είναι εκείνο που **συνδέει** την **ιδιότητα** με το **υποκείμενο** ή το **αντικείμενο**.

Χρησιμοποιούνται ως συνδετικά και τα ρήματα που έχουν παρόμοια σημασία με τα **είμαι** και **γίνομαι**: τέτοια ρήματα είναι τα: απομένω, βρίσκομαι, γεννιέμαι, ζω, πεθαίνω, στέκομαι, διατελώ, υπηρετώ, φυτρώνω, αποδεικνύομαι, δείχνομαι, θεωρούμαι, λέγομαι, λογαριάζομαι, μοιάζω, νομίζομαι, παρουσιάζομαι, χειροτονούμαι κ.ά.

6. Εντοπίστε τα προθήματα και τα επιθήματα στις λέξεις του κειμένου που ακολουθούν αφού συμβουλευτείτε τη θεωρία που ακολουθεί:

Λέξεις	Πρόθημα	Επίθημα
--------	---------	---------

**ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ Α ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ – ΕΝΟΤΗΤΑ ΠΕΜΠΤΗ: ΘΕΑΤΡΟ ΚΑΙ
ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΣ**

Αμφίδρομες		
Εντολή		
Αποφασίζει		

Τα προσφύματα που βρίσκονται αριστερά από το θέμα καλούνται προθήματα, ενώ αυτά που βρίσκονται δεξιά από το θέμα καλούνται επιθήματα.

π.χ πρόθημα θέμα επίθημα κατάληξη

συν αδελφ ικ ότητα

Παρακολουθήστε την ταινία ο δάσκαλος που άφηγε τα παιδιά να ονειρεύονται:
https://www.youtube.com/watch?v=AYBqo_9_8lk και απαντήστε στις ακόλουθες ερωτήσεις:

1. Ποιο είναι το βασικό θέμα της ταινίας;
2. Ποια στάση τηρούν οι μαθητές στο δάσκαλο και γιατί. Ποια αντιμετώπιση έχουν οι γονείς προς το δάσκαλο και γιατί;
3. Ποιο σημείο σας άρεσε περισσότερο; Αιτιολογήστε την επιλογή σας.
4. Ποια εικόνα σας έμεινε από την προβολή της ταινίας; Αποτυπώστε την σε χαρτί.
5. Ποιο συναίσθημα σας προκάλεσε η ταινία; Γράψτε ένα στίχο, μια λέξη, μια φράση, ένα σύνθημα.
6. Σε μορφή αντιπαράθεσης και αγώνα λόγου επιχειρηματολογήστε υπέρ του παραδοσιακού ή του μοντέρνου σχολείου.